

Centrul Național de Prevenire
a Abuzului față de Copii

Impact

Nr. 1 /2007

Publicație a Centrului Național de
Prevenire a Abuzului față de Copii

**Editor: Centrul Național de Prevenire
a Abuzului față de Copii**

Tel: 75- 88 -06

Adresa: str. Calea Ieșilor, 61-2
MD 2069, Chișinău

Colegiul de redacție:

Natalia Dinu

Daniela Simboteanu - Popescu

Ina Prisăcaru

Tehnoredactare: Petru Dinu

Foto: UNICEF, colecția “ Copilărie
fără violență”

Tipar: IMAGO

*Buletinul a apărut în cadrul Proiectului
“Copilărie fără violență - spre un sis-
tem mai bun în Europa Centrală și de
Est”, realizat în parteneriat cu Nobody
Children Foundation cu suportul OAK
Foundation*

Pe mine cine mă protejează?

Mi-a povestit despre asta un student care
și-a luat în chirie un apartament la Poșta
Veche...

În unele seri, sufletul îi țipă de durere, pentru că nu poate suporta să audă cum un copil este bătut cu cruzime de părinții lui, la distanța unei mâini întinse...și nu poate face nimic. Este un perete de beton la mijloc, care nu-l lasă să ajungă la micuțul suferind. Într-o seară, copilul țipa atât de tare, încât i-a venit să spargă ușa și să-l acopere cu brațele lui...

Dar nu a putut trece și peste al doilea perete, mai înalt și mai rezistent. Cel al fricii. Cine e cel care bate? Oare are vreun Dumnezeu? Dacă anunță poliția, oare polițistul nu-i va spune agresorului cine i-a raportat cazul? Și, în consecință, acesta să-l atace într-o seară, în scara blocului, sau să năvălească peste el în cămăruța închiriată, pentru a se răzbuna pentru intervenția sa? Căci nu poate un om normal să lovească cu atâta cruzime un copil...

Frica este o caracteristică umană și nu putem, atunci când discutăm despre lupta împotriva violenței, să facem abstracție de ea. Dimpotrivă, dacă am spori gradul de protecție al celor care raportează la poliție cazurile de violență împotriva copilului, poate că am obține rezultate mai bune în combaterea violenței. Dacă am asigura confidențialitatea vecinilor care anunță un caz de abuz asupra copilului, dacă le-am garanta siguranța, atunci, poate că ar suferi în tăcere mult mai puțini copii.

Atunci când se discută despre prevenirea și combaterea violenței, acest aspect – asigurarea siguranței raportorilor – nu face parte din măsurile luate, în mod special, în consiserație. Dar de aceeași frică suferă și profesorul care se gândește că ar putea fi atacat la un colț de stradă de un părinte violent, și medicul care a depistat, la control, un copil abuzat fizic, și vecinul care e martorul tăcut a unor violențe constante într-o familie degradată în care trăiesc doi-trei sau mai mulți copii.

Acest număr al “Impact”-ului l-am dedicate unei teme actuale: combaterea bătăii „părintești”. Este contribuția Centrului național de prevenire a abuzului față de copii la Campania „Copilărie fără violență”.

Bătaia înseamnă violență, nu educație! - acesta este mesajul pe care trebuie să-l înțeleagă părinții din Republica Moldova care mai cred că pălmuirea, trasul de urechi, bruscarea fizică sunt metode de disciplinare a copilului. Acesta este și mesajul Campaniei „Copilărie fără violență”, lansată acum jumătate de an, pe 25 septembrie 2006, de către Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului, Ministerul Educației și Tineretului, Reprezentanța UNICEF și Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii. Campania a fost regională și a fost organizată concomitent în Ucraina, Bulgaria, Macedonia, Lituania, Letonia și Republica Moldova.

Campania națională „Copilărie fără violență”

Bătaia „părintească” nu este o formă de educație, ci o formă de violență împotriva copilului. Aceasta poate avea urmări grave, uneori tragice pentru copil. În vara lui 2006, într-un sat din Republica Moldova, o tânără mamă de 32 de ani și-a ucis în bătaie propriul copil pentru că acesta furase 100 de lei (8 USD) din casă. În septembrie trecut, în două familii din municipiul Chișinău doi copii au suferit enorm de pe urma furiei necontrolate a părinților. Irina, de 6 ani, a fost bătută crunt de propriul tată pentru că a lăsat câinele să mănânce o rățușcă. O altă fetiță, Marina, în vârstă de 6 ani, a fost aruncată de tatăl său de la etajul cinci al blocului în care locuiesc. Ambii copii au supraviețuit fizic violenței părinților. Rănilor nevăzute ale acestei dureri, însă, nu se vor cicatriza încă mulți ani înainte. Poate niciodată.

Bătaia, exprimarea “drogostei” de părinte?

În Republica Moldova nu există, deocamdată, statistici oficiale din care am putea cunoaște câți copii sunt bătuți zilnic, săptămânal sau anual în familii. Rapoartele Procuraturii Generale arată însă date îngrijorătoare: pe an ce trece crește numărul cazurilor grave și extrem de grave de maltratare a copiilor de către propriii părinți.

Un studiu realizat în 2004 de către UNICEF și Guvern („Îngrijirea și dezvoltarea timpurie a copiilor în Moldova”) arată că bătaia este aplicată ca pedeapsă de 39,6% din părinții cu copii de la 0 la 7 ani. **86% din părinții chestionați au spus că prin bătaie îi fac pe copii să-i asculte și să-i respecte;** 13% din părinți își bat copiii pentru că au fost și ei, la rândul lor, pălmuțiți de părinți; iar 12% din părinți au răspuns că își bat copiii pentru că îi „iubesc” și le vor binele.

În 2006, Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii a oferit asistență în 106 cazuri în care copiii au fost abuzați fizic, psihologic sau neglijăți, dintre care în 11 cazuri victime au fost copii mai mici de 3 ani.

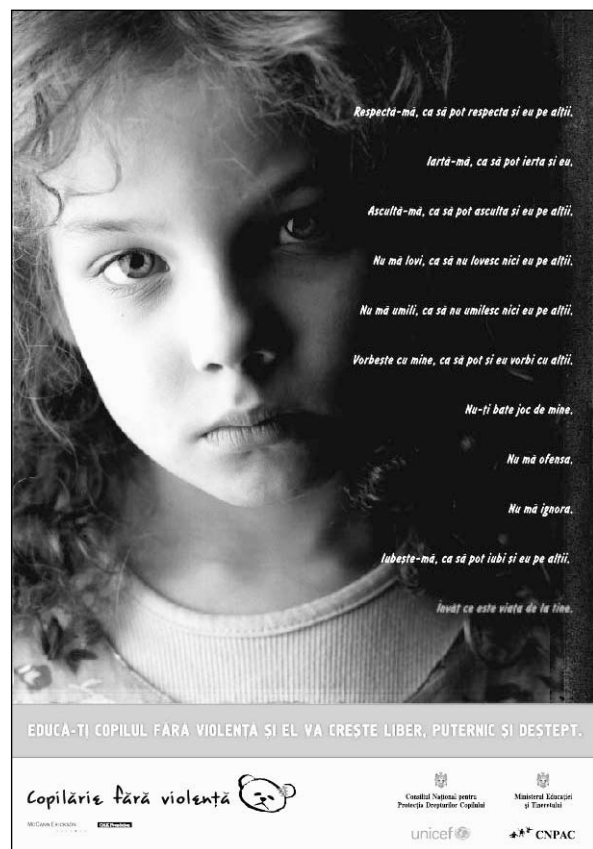
Cu ce putem înlocui bătaia?

Campania „Copilărie fără violență” și-a propus să schimbe această stare de lucruri. Ea a fost adresată, în mod prioritar, părinților care au reprezentat ținta principală a mesajelor comportamentale.

Campania integrează diverse acțiuni de comunicare pentru a-i convinge pe părinți să înlocuiască bătaia cu metode non-violente de educație a copilului. La mai multe posturi TV a fost difuzat spotul video ce are în imagine o fetiță care își bate ursulețul de pluș, imitând astfel comportamentul adulților. La posturile de radio au putut fi auzite două spoturi: unul în care părinții strigă la proprii copii și altul în care copiii adresează mesaje comportamentale părinților. În toate localitățile republicii

- în școli, grădinițe, clinici, spitale - au fost distribuite postere ce reprezintă imaginea fetei din spotul TV, iar în transportul public au fost lipite stickere ce au în imagine același copil, stând în colțul unei camere pustii. Toate aceste materiale promovează mesajul de bază al Campaniei: „Educă-ți copilul fără violență și el va crește liber, puternic și deștept”. Materialele respective au fost produse de Agenția McCaErikson pentru organizația poloneză „Nobody children” care, acum câțiva ani, a inițiat o campanie similară în Polonia. Campania s-a dovedit a fi una dintre cele mai reușite din Europa. Studiile realizate după încheierea acestei campanii au arătat că acum în Polonia mult mai puțini părinți își disciplinează prin bătaie copiii.

Campania „Copilărie fără violență” își propune să schimbe comportamentul violent al părinților, de aceea include multe materiale/activități ce prezintă părinților modele pozitive, non-violente, de educație a copilului. În acest scop, sunt produse mai multe emisiuni TV și Radio, iar în curând vor fi distribuite și broșuri pentru părinți în care vor fi promovate și prezentate modele pozitive de disciplinare a copilului.

EDUCĂ-ȚI COPILUL FĂRĂ VIOLENȚĂ ȘI EL VA CREȘTE LIBER, PUTERNIC ȘI DEȘTEPT

Care a fost impactul Campaniei „Copilarie fără violență”?

La solicitarea Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, IMAS-inc a realizat un studiu, al cărui obiectiv a fost evaluarea vizibilității campaniei împotriva pedepsei corporale a copilului „Copilarie fără violență” asupra populației Republicii Moldova. Scopul sondajului a fost de a afla dacă populația crede că este nevoie de astfel de campanii și care a fost rolul și efectele unei astfel de campanii asupra părinților. Pentru studiu cantitativ au fost intervievate 1146 persoane, cu vârsta de peste 15 ani. Iată rezultatele studiului.

VIZIBILITATEA CAMPANIEI

- **Campania a fost reținută de aproximativ jumătate din populația Republicii Moldova.**

Cei care au auzit despre campanie sunt mai degrabă tineri (15-19 ani, 20-29 ani), au studii liceale și peste, sunt angajați, au venituri medii sau mari și locuiesc mai degrabă în municipii.

- **Își amintesc de spoturile radio aproape jumătate (46%) dintre participanții la studiu, 40% își amintesc de afișul campaniei, iar 80% - de spotul TV al acestei campanii.**

NECESITATEA CAMPANIILOR

- **Peste 85% dintre persoanele care au auzit despre campanie cred că o astfel de campanie este necesară.**

Necesitatea unor astfel de campanii este conștientizată mai ales de către femei și de către tineri. De asemenea, persoanele cu un nivel crescut al educației consideră aceste campanii mai necesare, comparativ cu persoanele cu un nivel scăzut de educație. Și mediul de rezidență influențează atitudinea față de astfel de campanii. Astfel, 60% dintre locuitorii municipiilor spun că aceste campanii sunt foarte necesare, în timp ce doar 47% dintre locuitorii din mediul rural cred acest lucru.

EPECTELE CAMPANIEI

- **Mai mult de trei sferturi dintre persoanele care au auzit despre campanie cred că astfel de campanii pot determina pe părinți să conștientizeze mai puternic consecințele bătăii asupra dezvoltării copiilor.**

Tinerii și persoanele cu un nivel al educației ridicat cred mai mult în acest efect de conștientizare al campaniei comparativ cu persoanele mai în vârstă sau cele cu un nivel scăzut de educație. Însă doar 30% cred că o astfel de campanie va avea ca efect diminuarea comportamentului violent al părinților asupra copiilor.

- **Într-o proporție ușor mai mică se crede și că aceste campanii pot influența comportamentul părinților să-i facă să fie mai puțin violenți cu copiii.**

Vârsta și nivelul de educație sunt doi factori importanți care influențează diferențele de opinie. Astfel, cu cât sunt mai tineri respondenții și cu cât au o educație mai înaltă, cu atât sunt mai încrezători în ceea ce privește efectele pozitive ale unor astfel de campanii asupra scăderii violenței față de copii.

- **Peste trei sferturi dintre cei care au auzit despre campanie cred că astfel de campanii pot oferi părinților metode alternative de educare care să le înlocuiască pe cele violente.**

Persoanele din mediu urban, cei cu venituri ridicate și tinerii au această convingere mai puternică în comparație cu celelalte categorii socio-demografice.

CAMPANIA, SUB ASPECT CALITATIV

- Aproape toți participanții din Chișinău la studiu și-au amintit de spotul TV al campaniei.

• Peste jumătate dintre părinții intervievați înainte de a privi spoturile, au spus că își amintesc despre un poster al campaniei sau despre diverse evenimente legate de campanie.

• Spoturile radio sunt rememorate de mai puțin de jumătate dintre participanții la studiu care au auzit despre campanie, cel mai puțin cunoscut fiind spotul în care sunt prezentate amenințările părinților.

• Dintre respondenții care au spus că au auzit despre campanie, 40% își amintesc afișul campaniei.

• Mesajul copiilor către adulți este, în mare parte, același atât la radio cât și pe poster (a fost reținut mai repede pentru că a fost pe două suporturi complementare: vizual și auditiv)

• Mesajul acceptabil (cel cu nuanță pozitivă, al copiilor) este mai degrabă reținut și interiorizat de părinți, în timp ce mesajul cu o încărcătură puternic negativă fie nu a fost reținut, fie a fost respins de mulți dintre părinți.

• Spotul TV a suscitat cele mai multe reacții din partea subiecților. Cei mai mulți au sintetizat într-o propoziție ideea spotului (Copiii imită comportamentul părinților). Alții au formulat ceea ce au înțeles din spot în termeni de morală, învățătură (spotul ne învață să nu fim violenți cu copiii). Au fost formulate și multe aprecieri pozitive directe: “Spotul este foarte bun”, “este binevenit”. Practic și comentariile despre morală, învățătura spotului și cele care îl laudă sunt mesaje pozitive. Au existat mesaje (două din zece) care au exprimat comentarii negative legate de acest spot: “Este prea agresiv”, “crud”, “violent”.

• Cel mai apreciat element al campaniei a fost spotul radio. Acesta a provocat cele mai pozitive reacții și comentarii (E bun mesajul/ Se folosesc cuvinte frumoase). La fel învățătura, morală desprinsă după urmărirea spotului a fost preponderent pozitivă (Copilul are nevoie de respect; Copilul are nevoie de dragoste). Foarte puține au fost mesajele negative referitoare, mai ales, la starea negativă pe care o inspiră spotul (Vocile copiilor inspiră jale; Mă doare să aud așa ceva negativ).

• În schimb, spotul radio cu amenințările adulților a provocat cele mai multe reacții negative și cele mai puține reacții pozitive. Cei care au criticat acest spot s-au referit la faptul că este “brutal”, “înjositor/ vulgar”.

Spotul care a șocat publicul sau Cum discutăm despre violență?

Vă amintiți să fi văzut un spot TV prezentând o fetiță care strigă la ursulețul ei de pluș? Cu siguranță, mulți dintre cititori l-au văzut în perioada în care a fost difuzat la posturile de televiziune ORT, Moldova 1, NIT și Pro TV, în cadrul Campaniei sociale de comunicare „Copilărie fără violență”.

Ne-am obișnuit să vedem copii jucându-se, fericiți, cu păpușile lor. Asemenea unor mămici grijulii, fetițele le mângâie și le dezmiardă, în timp ce caută să le adoarmă, să le servească masa sau să le îmbrace... În spotul Campaniei „Copilărie fără violență” e cu totul altfel. Într-o odaie, o fetiță vrea să-și hrănească ursulețul. „Haide, mănâncă, ursulețule, mănâncă!”, îl îndeamnă ea, cu lingura la gura jucăriei. Mâna îi tremură și terciul se împrășteie pe pieptul ursulețului. Ochii copilului scapără de mânie: „Vezi ce-ai făcut? Nu te uita urât la mine!” Lingura cade la podea, fetița se repede la ursuleț și îl zgâlțâie cu furie. „Tu mă ascuți? Ești surd? Răspunde, tâmpitul!” Fetița începe să plângă și-l trage de urechi: „Uite ce mi-ai făcut...Nu te iubesc!”. Ursulețul este aruncat în cutia goală, care se închide peste el. Răsună mesajul spotului: „Ai grijă! Copilul învață ce este viața de la tine. Educă-ți copilul fără violență și el va crește liber, puternic și deștept”.

Spotul nu a trecut neobservat și a trezit o reacție controversată. Au fost și reacții din partea telespectatorilor care erau indignați că spotul „promovează violența”. La unele posturi TV au telefonat persoane care și-au exprimat indignarea în legătură cu imaginile

spotului care „promovează violența”. Potrivit acestora, copiii lor au devenit violenți cu păpușile lor, „imitând” comportamentul fetiței din imaginile televizate.

Acest spot are o istorie aparte. A fost produs în Polonia, la solicitarea organizației poloneze „Nobody children” care a desfășurat o campanie mediatică împotriva violenței asupra copilului. Campania cu același nume, „Copilărie fără violență”, a avut un impact extraordinar asupra publicului polonez și a fost apreciată ca una din cele mai reușite din Europa. Studiile realizate după încheierea campaniei au arătat că a scăzut considerabil numărul părinților polonezi care își disciplinează copiii prin bătaie.

Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) este parte a Rețelei ONG-urilor din domeniul prevenirii abuzului și neglijării copilului din Europa Centrală și de Est. În 2006, șase țări din aceeași rețea - Ucraina, Macedonia, Bulgaria, Letonia, Lituania, Polonia și Republica Moldova - au decis să-și unifice eforturile pentru a prelua Campania „Copilărie fără violență”, iar organizația „Nobody Children Foundation din Polonia, cu suportul OAK Foundation, a pus la dispoziția acestor țări toate materialele campaniei.

Este posibil ca acest spot să promoveze violența, iar specialiștii în prevenirea violenței împotriva copilului să nu-și dea seama de aceasta? Este nevoie de a pune punctul pe i, solicitând opiniile celor care l-au selectat și promovat. Mai ales că a mai apărut o întrebare care își caută răspunsul: în ce mod comunicăm despre violență?

CEI MAI MULȚI DINTRE PĂRINȚII CARE AU PARTICIPAT LA STUDIUL ȘI-AU AMINTIT DESPRE SPOTUL TV (94%)

Testarea calitativă a spotului TV

Spotul TV a suscitat cele mai multe reacții din partea subiecților. Un singur părinte nu a știut să formuleze o opinie legată de acest spot. Cei mai mulți au exprimat două, trei sau chiar patru păreri. Legat de acest spot au fost exprimate 149 de idei, aprecieri, evaluări.

Cei mai mulți dintre părinții participanți la studiu au formulat afirmații legate de ideea spotului, au rezumat în câte o propoziție povestea acestui spot TV (**copiii imită comportamentul părinților, copilul este/ a fost educat prea aspru, violența generează violență, comportamentul nostru se reflectă în viitorul copiilor**).

O altă categorie importantă de opinii legate de spot sunt cele care au surprins - dincolo de povestea spotului - o anumită morală, învățătură: **spotul ne învață să nu fim violenți cu copiii; trebuie să fim atenți în educația copiilor; spotul va pune mulți părinți pe gânduri; copilul are nevoie de dragoste, de îndrumare; m-a făcut să văd greșelile mele; părintele trebuie să fie îngăduitor cu copilul; etc.**

Aprecierile pozitive s-au referit la faptul că **spotul este foarte bun, este binevenit, învață multe și ar trebui arătat cât mai des pentru că v-a contribui la educarea părinților în bine**.

Au existat și persoane care au formulat aprecieri negative: **Este prea agresiv, crud, violent; nu se transmite mesajul care era pus ca scop; spotul influențează negativ psihicul copilului (19%)**.

DANIELA SÂMBOTEANU-POPESCU, președintele CNPAC:

SPOTUL A FOST INECȚIA DUREROASĂ CARE DUCE LA VINDECARE

Este firesc ca violența să provoace șoc, iar spotul este puțin dur pentru că reflectă o realitate dură. Prima dată am văzut spotul în 2002, la o conferință a Societății Internaționale de Prevenire a Abuzului față de Copii (ISPCAN). Un atelier a fost dedicat campaniilor de comunicare, au fost vizionate circa 50 de spoturi din întreaga lume. Acest spot m-a șocat; imediat am simțit dorința de a-l aduce la noi în țară. Are un mesaj corect, clar exprimat, fără a lăsa ambiguități. Atunci, de la înalta tribună a Societății Internaționale pentru Prevenire a Abuzului față de Copii, s-a declarat că este unul din cele mai bune din Europa. Aceasta a fost atitudinea specialiștilor în domeniu.

Dacă, în Republica Moldova, au fost aceste reacții, înseamnă că spotul și-a atins scopul: el a sensibilizat publicul. Înseamnă că s-a conștientizat faptul că violența naște violență, că violența din acțiunile noastre are ecou în alte persoane din jurul nostru, în special în copii. Acesta a fost și scopul campaniei - noi nu ne-am propus să eradicăm violența în Moldova, ci doar să atragem atenția asupra acestui fenomen negativ. Datele oferite de IMAS confirmă faptul că această campanie a fost vizibilă și că oamenii au discutat la acest subiect.

Spoturile care încearcă să prevină violența au un specific. Ele sunt asemenea unor mici ferestruici prin care vedem violența și consecințele ei. Ele au scopul de a „provoca” fiecare telespectator în parte la un confruntare cu sine: dacă se regăsește în imagini, atunci

trebuie să facă o schimbare. Dacă nu, are un motiv să se bucure.

Este foarte complicat de a schimba un comportament și o atitudine în cazurile de violență împotriva copiilor. Părinții violenți sunt, de obicei, persoane cu probleme foarte complexe. Unei astfel de persoane putem să-i arătăm imagini pozitive câte vrei, însă nu vom avea acces la conștiința sa. „Parola” constă într-un șoc. Persoanele care sunt violente consideră că bătaia dă efecte pozitive și cultivă la copil niște comportamente bune. De fapt, aceasta este credința majorității oamenilor din republica noastră. Evident, când arătăm că bătaia are efecte negative, noi ajutăm persoana să judece în cunoștință de cauză, o ajutăm să conștientizeze că bătaia are și alte fațete, mai grave. Dacă aș ști că un spot cu imagini pozitive ar da rezultatele scontate în rândurile părinților violenți, aș apela la un astfel de spot. Însă nu cred că acesta ne-ar conduce în miezul fenomenului violenței...

Amintesc că acest spot a fost adresat în exclusivitate adulților, iar pentru a proteja copiii, a fost plasat în emisie după ora 22.00. Dar dacă s-a întâmplat ca un copil să privească televizorul în timp ce rula spotul, nu cred că acestea au fost singurele imagini de violență care au apărut la TV. Spre deosebire de celelate imagini, spotul a avut și un mesaj educativ care ne facem să ne autoevaluăm pe noi în relație cu copiii, cu valorile noastre. Injecția e dureroasă, dar ne lecuiește; spotul a fost acel mic „rău” care are menirea să schimbe

INA PRISĂCARU,
consultat comunicare UNICEF:

Un spot social este bun atunci când își atinge ținta propusă. În cazul Campaniei „Copilărie fără violență”, ținta spoturilor – video și audio - a fost de a-i face pe părinți să înțeleagă de ce nu trebuie să-și bată copiii și să strige la ei.

În Republica Moldova, educația copilului prin bătaie este o tradiție. A schimba o tradiție, clădită de secole, este un lucru foarte dificil. De aceea, autorii spotului au mers pe varianta de a produce un șoc „terapeutic” asupra părinților, de a-i zgudui sufletește și a-i face să reflecteze asupra consecințelor bătăii. După ce un părinte care aplică metode violente de disciplinare a copilului înțelege că acestea dăunează copilului, abia atunci putem considera că mesajul spotului și-a atins ținta. Reacțiile în urma difuzării spotului confirmă faptul că șocul a avut loc.

Aș vrea să amintesc de faptul că acest spot a fost deja testat pe societatea poloneză. Rezultatele unui studiu național realizat după încheierea campaniei a demonstrat că mulți polonezi au înțeles că bătaia nu este o metodă de educație a copilului, ci un act de violență împotriva lui. În plus, acest spot video a fost declarat de Consiliul Europei drept unul dintre cele mai reușite la tema violenței împotriva copilului.

Și nu în ultimul rând, aș vrea să atrag atenția că spotul a fost difuzat după ora 22.00, când copii sunt trimiși la culcare.

ANA CHIRSANOV,
psiholog:

Când am văzut pentru prima dată spotul, am avut o reacție de respingere și înfiorare.

Nu am înțeles de la început ce se întâmplă, nu era evident motivul pentru care apăreau imaginile violente cu fetița. Mesajul a venit la final, dar nu mi s-a părut suficient de clar pentru părinți, în special pentru cei care își bat copiii. Și nici nu mi-a mai schimbat atitudinea față de spot. Nu întâmplător mai multe studii au demonstrat faptul că omul, în procesul de percepție, reține primele trei mesaje.

În afară de aceasta, sunt contra scenelor de violență, indiferent că sunt plasate într-un spot, într-o emisiune sau într-un film. Nu poți schimba lumea prin violență, iar reacțiile unor telespectatori au confirmat acest fapt.

Cred, de asemenea, că mesajul spotului cu fetița și ursulețul este neclar pentru părinții care aplică bătaia ca formă de disciplinare. În ceea ce privește copiii, nu e bine să privească acest spot, în special cei care sunt bătuți de părinți, deoarece li se întărește convingerea că un comportament violent este ceva normal, așa se poate. Copiii învață prin imitație, iar educația cea mai bună se face prin exemplul propriu.

Republica Moldova va interzice prin lege, până în 2009, pedeapsa corporală a copilului?

Republica Moldova urmează să interzică prin lege, până în 2009, toate formele de violență împotriva copilului, inclusiv pedeapsa corporală. Aceste recomandări se conțin în Studiul Global ONU privind violența asupra copiilor, făcut public în cadrul Adunării Generale a ONU în octombrie 2006.

Inițiativa ONU este susținută de Comitetul pentru drepturile copilului și de Consiliul Europei. Noul program al Consiliului Europei, cu perioada de implementare de trei ani, „Construind o Europă cu și pentru copii” include printre scopuri și accelerarea interzicerii și eliminării pedepsei corporale în toate cele 46 de țări membre. Până în prezent, doar 14 state membre ale Consiliului Europei au adoptat legi anti-violență asupra copilului, iar alte 7 țări s-au angajat deja în această reformă.

Republica Moldova nu are adoptată, deocamdată, o lege specială care ar interzice pedeapsa corporală a copilului. În schimb, există prevederi ce se conțin în alte legi, acte normative care pedepsesc persoanele abuzive.

BĂTAIA COPILULUI INTERZISĂ PRIN:

CODUL FAMILIEI:

• „Metodele de educație a copilului, alese de părinți, vor exclude comportamentul abuziv, insultele și maltrătarile de orice fel, discriminarea, violența psihică și fizică...” (Art. 62).

• „Comportamentul abuziv al părinților față de copii, aplicarea violenței fizice sau psihice, atentarea la inviolabilitatea sexuală a copilului - pot servi drept motiv pentru decăderea pe cale judecătorească din drepturile părintești” (Art. 67).

LEGEA ÎNVĂȚĂMÂNTULUI:

• „Sunt interzise pedepsele corporale, aplicarea sub orice formă a metodelor de violență fizică sau psihică” (Art.57).

CODUL MUNCII:

• „Aplicarea, chiar și o singură dată, de către un cadru didactic a violenței fizice sau psihice față de discipoli poate servi ca motiv de concediere din serviciu” (Art. 86 și 301)

LEGEA PRIVIND DREPTURILE COPILULUI:

• „Nici un copil nu poate fi supus torturii, pedepselor sau tratamentelor crude, inumane sau degradante; statul ocrotește copilul de orice formă de exploatare, discriminare, violență fizică și psihică, neadmițând comportarea plină de cruzime, grosolană, disprețuitoare, insultele și maltrătarile, antrenarea în acțiuni criminale, incitarea sau constrângerea de a practica orice activitate sexuală” (Art.6)

CODUL PENAL:

• „Vătămarea intenționată a integrității corporale sau a sănătății: gravă, medie și ușoară (Art. 151 - 153)

• „Maltratarea intenționată sau alte acte de violență” (Art.154)

CODUL DE CONTRAVENȚII ADMINISTRATIVE:

• „Neîndeplinirea obligațiilor de întreținere, educație și instruire, comportament abuziv, insulte și maltrătarile de orice fel” (Art. 170)

• „Cauzarea leziunilor corporale ușoare, maltratare” (Art. 47/1)

• „Încălcarea drepturilor și intereselor legitime ale copilului, exprimate prin comportament abuziv, insulte și maltrătarile de orice fel, violența psihică și fizică” (Art.170/2)

UNICEF/2006/Cristina PUTUNT

Parlamentul a adoptat Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie

Adoptarea de către parlament, la 1 martie 2007, a Legii cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (45-XVI) este considerată un succes în plan legislativ. Documentul vine să acorde protecție tuturor victimelor violenței din Republica Moldova: adulți și copii, bărbați și femei, persoanelor căsătorite sau în concubinaj, rude de gradul I sau alte rude pe linie ascendentă sau descendentă. Pentru acordarea protecției imediate a victimelor, vor fi create anumite servicii, de asemenea vor exista serviciu și pentru abuzatori.

Legea stabilește responsabilitățile fiecărei autorități și instituții cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie. Astfel, sunt delimitate foarte clar competențele organelor de interne, ale secțiilor/direcțiilor de asistență socială și protecție a familiei, ale direcțiilor generale învățământ, tineret și sport, a organelor ocrotirii sănătății, a organelor stării civile și a centrelor psihosociale de reabilitare a victimelor violenței în familie. Toți aceștia sunt actori importanți în eforturile statului și societății civile de a combate violența în societate și în familie. În cadrul grupului de lucru pentru definitivarea proiectului Legii cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie au participat juriști locali, reprezentanți ai Misiunii OSCE, ai UNICEF-ului, Fondului pentru dezvoltarea populației, Organizației Mondiale a Sănătății, ai structurilor ne-guvernamentale și, în special, ai Gender-Centru, ai Alianței "Stop violență" și ai Centrului pentru drepturile omului din Republica Moldova. Urmează ca legea să fie promulgată de președintele **Republicii Moldova**.

Care este importanța acestei legi pentru Republica Moldova?

Valentina BODRUG-LUNGU, președinta Gender-Centru, unul din autorii principali ai legii:

„Din punct de vedere social, Legea cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie are o foarte mare importanță.

Din perspectivă internațională, adoptarea acesteia demonstrează voința politică a Republicii Moldova de a se alinia la standardele și recomandările organismelor internaționale - ale Consiliului Europei, dar, în special, ale Comitetului CEDAW care, la sesiunea din august 2006, i-a recomandat R. Moldova să adopte cât mai repede această lege.

În plan național, am obținut un cadru legislativ înnoit, deoarece mai multe prevederi ale acestei legi sunt noi pentru Republica Moldova.

- Victimele violenței în familie – fie copil sau adult – capătă, formal, mai multă protecție prin aplicarea ordonanței de protecție.

- Pentru prima dată în legislația Moldovei au fost stipulate formele violenței în familie: violență fizică, psihologică, spirituală, sexuală și economică.

- Un moment important a fost clarificarea responsabilităților autorităților și instituțiilor, dar și cel al structurării mecanismului instituțional. Astfel, responsabil de implementarea legii este Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului. Este o schimbare de remarcă, deoarece, până acum, de soluționarea problemelor violenței în familie se ocupa Ministerul Afacerilor Interne. De fapt, **este o schimbare de accent: de pe combaterea violenței pe prevenirea acestui fenomen.**

- Legea prevede stipulări clare de organizare a serviciilor centrelor de reabilitare a victimelor violenței, dar și a abuzatorilor. Este un element controversat, căci mulți consideră că nu trebuiau incluși abuzatorii. Însă nu putem lucra numai cu victima. După reabilitarea în plan psihologic și fizic, ea se va întoarce în mediul abuziv. Dacă nimeni nu va lucra cu abuzatorul, cercul se închide pentru victimă și copii acesteia.

- Un moment absolut nou pentru legislația noastră – introducerea ordonanței de urgență. Aceasta va permite poliției să intervină mai operativ în cazurile de violență în familie, izolând agresorul de victimă. Iarși avem o schimbare de accent: nu izolăm victima, pentru că ea va rămâne acasă, în schimb va urma să părăsească domiciliul abuzatorului.

Îi va proteja pe copii noua lege de violența părinților și rudelor?

Tatiana CĂTANĂ, jurist:

Orice lege, chiar dacă nu este perfectă, va oferi întotdeauna soluții bune dacă va fi aplicată de juriști bine pregătiți, de profesioniști. De aceea, adaptarea Legii cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie este, pentru noi, un succes. Putem vorbi dacă e bună sau nu pentru cazurile de abuz asupra copiilor numai după ce va fi aplicată.

Este important să înțelegem că legea, în general, are un caracter mai general. Chiar dacă nu se referă direct la copii, interesele copiilor sunt protejate. Noțiunea „victimă a violenței” îi implică și pe copii.

În afară de aceasta, în Republica Moldova există legi prin care un copil bătut și abuzat în familie poate fi protejat. Sunt prevăzute și pedepse, doar că unele sunt foarte blânde. Ceea ce ar trebuie modificat în legislație este ca aceste legi să conțină anumite mențiuni exprese privind copiii. La ora actuală, acestea nu fac delimitare între adulți și copii, în cazurile de violență se aplică aceleași prevederi și pentru un copil, și pentru un adult.

Valentina BODRUG-LUNGU, președinta Gender-Centru, unul din autorii principali ai legii:

Consider că această lege, în calitate de document juridic, acoperă și copilul, deoarece există noțiunea „victimă” care este persoana fizică, adult sau copil, supusă acțiunilor de violență în familie. Și articolul 3, „Subiecții acțiunilor de violență în familie”, indică asupra copiilor.

Orice problemă are două nivele: nivelul de jure și nivelul de facto. Stabilirea cadrului legal, legislativ, este primul pas. În această lege este clar stipulat noțiunile de violență, ceea ce înseamnă

că lucrul acesta este interzis prin lege. Dar rămâne cealaltă parte, de facto: cum oamenii înțeleg și implementează aceste prevederi. Este important a ști să citim documentele. Aici începe lucrul cel mai dificil. Noi trebuie să sensibilizăm societatea, ca oamenii să înțeleagă că orice acțiune de ordin fizic, spiritual, economic care aduce suferință persoanei și este contra voinței acesteia, reprezintă, de fapt, violență și trebuie aplicate măsuri ca să nu aibă loc așa ceva.

Aici aș mai avea o sugestie pentru părinți: trebuie să înțelegem că violența generează violență. Experiența pe care o trăiesc copii cu părinți violenți le afectează nu numai sănătatea fizică și psihică la moment, dar le afectează și viitorul. Este stabilit de experții internaționali că, practic, 50 la sută din copiii care au fost martori ai violenței în propriile familii o reproduc, practic, în propriile familii.

Viorica CREȚU, coordonator proiect prevenirea și combaterea violenței împotriva copilului, UNICEF:

UNICEF s-a asigurat ca această lege să conțină prevederi speciale pentru copii în capitolele în care era nevoie de astfel de specificări. Legea nu se referă și la sancționarea abuzatorilor, pentru că este îndreptată spre protecția victimelor. Aceasta prevede servicii de reabilitare, asistență și protecție pentru victimele oricărei forme de violență. De altfel, experții internaționali au salutat faptul că această lege conține o listă detaliată a formelor de violență și definiții foarte explicite pentru fiecare tip în parte (violență fizică, psihică, morală, spirituală, economică).

Ca un copil să fie protejat de bătaie în familie, în instituții etc. este nevoie ca să existe stipulări clare despre aceasta în legislație. UNICEF vrea stipulări clare despre interzicerea pedepselor corporale aplicate copiilor atât în Codul Penal, cât și în Codul Familiei, în Codul de contravenții administrative și în alte legi ale Republicii Moldova. La moment, Codul Penal prevede pedepse doar pentru formele grave ale violenței, atunci când copilul a suferit leziuni corporale. Acum, ce poți să-i faci unui părinte care și-a bătut copilul? Doar să-l atenționezi. Legislația noastră nu prevede nici un fel de sancțiuni pentru cel care aplică bătaia, iar opinia generală este că bătaia este o modalitate de disciplinare a copilului, nu de abuz.

De aceea vrem să aducem modificări atât în cadrul legislativ, cât și în cel normativ și la tot felul de regulamente. Dorim să obținem mai multe modificări, însă două sunt foarte importante:

1. interzicerea prin lege a pedepsei corporale față de copii, exprimată într-o formă explicită, și sancțiunile pentru cei care fac uz de bătaie;
2. raportarea obligatorie a cazurilor de violență împotriva copilului de către specialiști (lucrători medicali, asistenți sociali, pedagogi etc.).

Peste 50 de fotografii anti-violență au fost expuse în Parlamentul Republicii Moldova

In Parlamentul Republicii Moldova au fost expuse, timp de două săptămâni, peste 50 de fotografii-simbol, produse de tineri de 18-20 de ani în cadrul Campaniei naționale „Copilarie fără violență”. Fotografiiile au în imagini copii și au fost realizate în mai multe sate din Moldova. Ulterior, fotografiile au fost expuse la Guvern, Primăria Chișinău, în locuri publice din mai multe sate și orașe ale Republicii Moldova.

Imaginile nu prezintă copii-victime ale violenței și nici scene de violență. Ele nu expun identitatea copiilor, dar transmit mesaje clare anti-violență prin gesturile și privirile copiilor extrem de sugestive, surprinse de tinerii fotografi. Scopul acestei expoziții este de a sensibiliza factorii de decizie față de fenomenul violenței împotriva copilului și de a schimba, totodată, percepția maturilor asupra bătaia părintească care nu este o metodă de educație, ci un act de violență împotriva copilului, uneori cu urmări foarte grave în dezvoltarea lui.

„Am cunoscut copii care erau foarte agresivi cu surorile și frații mai mici”

„Am întâlnit copii în privirile cărora nu regăseai afecțiunea, dragostea, lejeritatea, curajul firesc și necesar pentru vârsta lor. Am cunoscut copii de 11-12 ani care erau foarte agresivi cu surorile și frații mai mici”, povestește **Cristina Puțunică**, 19 ani, unul din autorii fotografiilor.

Grupul de tineri fotografi, șase la număr, au reușit să realizeze peste 150 de fotografii. Toate aceste poze vor putea însoți și subiectele media la tema violenței împotriva copilului.

„Noi nu am surprins și nici fotografiat actul de violență propriu-zis. Noi doar am redat prin anumite simboluri

– priviri triste, gesturi, anturaj – daunele pedepsei copilului prin bătaie, brutalizare sau neglijare. Este un gen fotografic mai dificil de realizat. Din păcate, nouă nu ne-a fost foarte greu să-l realizăm, pentru că am întâlnit prea mulți copii triști, tăcuți, interiorizați sau cu priviri maturizate deja”, spune **Victoria Țăranu**, 20 de ani, autoare de fotografii.

Expoziția foto din holul Parlamentului din Moldova a fost un eveniment cu rezonanță. Dovadă e faptul că în ziua audierilor parlamentare la tema implementării Planului Național de Acțiuni privind drepturile omului, la capitolul “protecția copilului”, problema violenței împotriva copilului a fost unul din subiectele cele mai dezbătute.

„Este timpul să spunem STOP violenței”

„Republica Moldova se confruntă cu destulă violență, în special îndreptată împotriva copiilor. Este timpul să spunem stop violenței! Fotografiiile realizate de acești tineri sunt foarte sugestive și ne îndeamnă să analizăm sau să ne revedem felul în care ne educăm copiii și să intervenim atunci când unui copil i se face o nedreptate”, a declarat **Maria Postoico**, vicepreședinte al Parlamentului, în cadrul evenimentului de lansare a expoziției foto.

Ray Virgilio Torres, reprezentantul UNICEF în Moldova, a apreciat drept extrem de importantă cooperarea dintre UNICEF și Parlament în probleme ce vizează asigurarea drepturilor copiilor. „Prezența acestor fotografii în clădirea Parlamentului este o confirmare a faptului că reprezentanții Legislativului sunt preocupați de situația copiilor din Republica Moldova și sunt interesați să întreprindă acțiuni concrete în vederea respectării drepturilor copiilor, în special, a protecției lor de violență și de alte acte ce dăunează dezvoltării lor armonioase”, a afirmat Ray Virgilio Torres.

În cadrul evenimentului a fost lansat și un CD destinat ziaristilor, care conține întreaga colecție de fotografii (peste 150), statistici la tema violenței împotriva copiilor, informație despre campanie și un ghid de realizare profesională a subiectelor media la această temă.

Domnilor, ajutați-ne să trăim!

Această mărturisire este reală. Nu am schimbat nimic din scrisoarea fetiței care a avut nenorocul să aibă un tată inuman de violent, care a schilodit viața tuturor membrilor familiei sale. Atunci când suferința a fost peste puterea celor patru copii de a o mai suporta, C., sora mai mare, a trimis o scrisoare-strigăt de ajutor pe adresa UNICEF. Copilul nu a știut cui se poate adresa, cine o poate ajuta în această țară și a apelat la o organizație internațională. Este o scrisoare zguduitoare, care te lasă fără cuvinte. De aceea, am hotărât să nu relatăm nimic din ceea ce a fost după... Continuarea acestei istorii o veți afla din numărul viitor al „Impact”-ului.

Mă numesc C. S. și am 14 ani. Scriu această scrisoare ca un ultim strigăt de ajutor, în speranța de a găsi un suflet bun care să ne ajute. Eu locuiesc la bunele, pe ei însă, nu vreau să-i implic în această scrisoare, pe care o scriu din numele fraților mei și a mamei.

Viața mea, a mămicăi și a celor trei frați mai mici este terorizată de un om care nu cunoaște mila, bunătatea, care este crud, tiran, un adevărat criminal. El nu ne permite să trăim ca niște oameni. Suntem terorizați în adevăratul sens al cuvântului. Viața noastră este un chin, o durere.

Totul a început acum 16 ani. În 1988, mămica se căsătorește cu el, pe care, însă, nu-l cunoștea îndeajuns de bine încât să-și dea seama ce fel de om este. La scurt timp, apar eu, C., primul lor copil. Chiar de atunci au început bătăile, mușcăturile și toate schingiuirile posibile.

Eram mică de tot când, dintr-o neatenție, m-am pomenit cu ambele palme fierțe. Plângeam, urlam de durere, iar el, tatăl meu natural, din ura pe care o manifesta față de mine și mămica, nu ne-a permis să mergem la spital. Măinile mele nici până astăzi nu s-au vindecat...

Mai târziu, au apărut și alți frați ai mei: Silvia, Călin și Mircea, care, chiar din fașă, au fost bătuți și speriați. Deseori, noaptea, mămica fugea de pumnii soțului ei. A doua zi, însă, era nevoită să se întoarcă acasă, deoarece el o amenința cu moartea: „Dacă spui cuiva, te omor!”, „Te tai cu toporul!”, „

voi ucide și voi da un mal peste tine și nu te va mai găsi nimeni”, „Te voi face jumări” etc. Bătăile au început să se repete tot mai des, însoțite de injurături, amenințări și alte acte de violență.

Mămica lucrează profesoară și tot salariul i-l ia el, cumpărând țigări și alcool. În 1998, i s-a părut că mama aduce prea puțini bani și a luat-o la bătaie până în satul vecin, unde lucra. La o bucată de drum, a rupt o ștachetă dintr-un gard și a început să o lovească cu putere. Ea a vrut să se apere și a parat loviturile cu mâna dreaptă, care i-a fost ruptă. Câteva zile a avut tot corpul umflat, nu se putea mișca defel, a stat la pat. Iar următoarele două luni a stat în spital cu mâna ruptă, având tot corpul acoperit cu leziuni grave și vânătăi.

Odată a vizitat-o un verișor, aducându-i, în semn de atenție, o pâine. După ce a plecat, el a început să strige, să urle, să sară la bătaie și i-a aruncat pâinea în față...

La cel mai mic zgomot începe să ne tresalte inima

Această persoană diabolică ne-a distrus viața și sănătatea. 15 ani de bătaie au lăsat urme vizibile și dureroase pe tot corpul mamei, i-a rupt maxilarul și absolut toți dinții, i-a spart capul cu un scaun, i-a rupt mâna în două locuri.

Noi, copiii, suntem speriați și înfricoșați. La cel mai mic zgomot începe să ne tresalte inima. De mici am fost bătuți, alungați de acasă, jigniți și urâți de lume și de alți copii.

Sora mea, Silvia, avea câteva luni când, de la tot ce ni se întâmpla, a început să plângă întruna. Acum, la vârsta de 11 ani, nu-și poate controla sistemul nervos, face pipi în pat, îi tremură ochii, mâinile, capul. Este speriată de moarte. Odată, a sărit în apărarea mamei, care a reușit să fugă. Silvia a rămas singură în casă cu el și a fost snopită în bătaie, de la care s-a ales cu spinarea vânătă.

Într-o zi, l-a lovit atât de tare pe Mircea, încât îi curgea sânge din nas și din gură. Cu mare greu a fost oprit.

Am fost supuși torturii. Ne-a bătut cu capul de pereți, ne-a tras de cap prin casă, ne-a lovit cu picioarele, cu pumnii, cu obiecte. Ne-a mușcat până curgea sânge, se așeza pe noi...

Poliția nu ne-a făcut dreptate

Plângem, plângem de durere, de disperare... Ni se încălcă toate drepturile, libertățile, pe parcă nu mai eram oameni, ci niște saci de box.

Ne-am dus la poliție pentru a reclama agresiunile la care suntem supuși. Niciodată, însă, nu am fost salvați. Niciodată nu am avut dreptate fiindcă mita fratelui său, polițist, a cântărit mai mult. Din cauza polițistului P.S., cunoscut în sat ca hoț, primitor de mită, noi nu putem să obținem dreptatea legii. Bătăile și scandalurile au continuat.

Cu mare greu, am reușit odată să fugim. Ne-am stabilit cu traiul într-o casă bătrânească, unde nu aveam nimic, nici o

UNICEF/2006/Cristina PUTUNTICA

Ne-a bătut cu capul de pereți, ne-a tras de cap prin casă, ne-a lovit cu picioarele, cu pumnii, cu obiecte. Ne-a mușcat până curgea sânge, se așeza pe noi...

coajă de pâine, dar unde era un paradis pentru noi, un loc fără bătaie.

Doream să nu ne fi născut

Într-o zi noi, ca de obicei, ne căutam de lucru prin casă, când deodată ne pomenim cu el în prag. Era înarmat cu un cuțit. Inimile noastre se făcuseră cât un purice. Ne doream să nu ne fi născut. El a venit de dimineață și toată acea zi ne-a ținut sechestrați în casă. Ne-a bătut, ne-a amenințat cu moartea, pe mămica a vrut să o sugrume. Spre seară mămica a reușit să fugă chemând ajutoare.

Acum, din nou suntem pe drumuri, trăind din mila consătenilor. Ne este frig, ne este foame, ne e și frică. De fiecare dată când reușim să fugim, el ne amenință că oriunde vom pleca, el ne va găsi și ne va omorî. Oriunde...

De această dată am fugit doar cu hainele ce le aveam pe noi, fără a lua de acasă absolut nimic. Să ne ducem să le luăm, nu putem, ne este frică de el. O ducem de pe o zi pe alta.

În cele ce urmează, vă prezint un fragment dintr-o declarație a mămicăi: „... Cum ne-am mutat în casa nouă, cum au început regulat bătaiele, din diferite motive neînțemiate. Eu învățam la institut, secția fără frecvență, în or. Tiraspol și trebuia să mă duc la sesiune de câteva ori pe an. Când trebuia să plec, el începea cu scandalul. Așa a fost de fiecare dată, în fiecare an. Am absolvit Institutul din Tiraspol, Facultatea de biologie. În acești ani, am terminat de gătit casa, eram bucuroasă, zicându-mi în gândul meu că acum o să se liniștească. Dar dimpotrivă, el devenea din ce în ce mai agresiv și mai răzbunător. În familie noastră s-au mai născut încă trei copii. Cât am stat acasă, în concediu de maternitate, reușeam singură tot lucru, și în casă și afară, și tot era nemulțumit. Dar de când am mers la serviciu, scandalurile și bătaiele nu se mai terminau. Mă bătea pentru orice fleac, mă lovea fără milă, iar copiii țipau îngroziți. Veneam de la serviciu obosită, târziu, iar ajungând acasă eram luată la bătaie.

“Dacă spui cuiva, te fac jumere”

Într-o seară a băut cu prietenii până a început să înnebunească. A început să mă bată noaptea, a trezit copiii. Eu am luat mezinul, care avea 2 ani și 6 luni, în brațe, gol cum era, și am încercat să fug undeva. El a aruncat cu furca în mine. Coadă furcii s-a rupt de picioarele mele. Apoi m-a târât în beci, cu băiețelul în brațe, și a început

să mă lovească cu o deschicătură (băț de pus pe foc). Copilul țipa de leșina, iar sângele țâșnea pârâu din buca mea, din care cauză am un semn mare (10-15 cm.) pe bucă. Vroiam să mă duc la poliție să spun ce se întâmplă, dar el îmi spune că dacă află cineva „mă face jumere”.

Odată, am venit de la școală pe o ploaie mare. Când am ajuns acasă, el a început să mă bată că nu am venit la ora care a zis el. Mă înjura de moarte. De multe ori pleca de acasă, venea beat și mă lua la bătaie cu picioarele, cu pumnii, vărând copiii în boli.

Avem 15 ari de pământ și când e vorba de lucrările agricole este mare scandal. Cu mare greu l-am înduplecat să ne ducem să tăiem păpușoi. Copiii i-am lăsat singuri în casă, după porunca lui. A tăiat puțin, după care a început să facă scandal și a plecat în amiaza mare. Eu am tăiat păpușoi până a înserat, după care am rămas să dorm la părinții mei. Când m-am dus acasă, el mi-a pus ultimatum: să plec de acasă chiar acum. Nu mai am nici lacrimi să plâng și nici nu găsesc o ieșire din situație...”.

Nu lăsați să se comită o crimă!

Domnilor, ne adresăm la dumneavoastră ca la o ultimă șansă! Vă rugăm, ajutați-ne! Nu lăsați să fie comisă o crimă pentru că asta se va întâmpla, dacă nimeni nu va lua nici o măsură! El a promis de atâtea ori că o va ucide pe mama!

Vă rog, ajutați-ne să ne păstrăm mama pentru că tată noi nu avem! Nu ne lăsați singuri pe lume! Ne este frică!!!

AJUTAȚI-NE! VĂ RUGĂM, AJUTAȚI-NE!

Lansez acest ultim strigăt de ajutor, aflându-mă în disperare, suntem pe drumuri și nimănui nu-i pasă de noi!

Noi nu vrem să murim, ajutați-ne să trăim!

AJUTOR!

Cu un umil respect, C., s. M., r-nul N.

mă lua la bătaie cu picioarele, cu pumnii, vărând copiii în boli...
 Avem 15 ari de pământ și când e vorba de lucrările agricole este mare scandal. Cu mare greu l-am înduplecat să ne ducem să tăiem păpușoi. Copiii i-am lăsat singuri în casă, după porunca lui. A tăiat puțin, după care a început să facă scandal și a plecat în amiaza mare. Eu am tăiat păpușoi până a înserat, după care am rămas să dorm la părinții mei. Când m-am dus acasă el mi-a pus ultimatum: să plec de acasă chiar acum.
 Nu mai am nici lacrimi să plâng și nici nu găsesc o ieșire din situația mea.”
 Stimate Aurelia
 Domnilor ne adresăm la d-Stră ca la o ultimă șansă! Vă rugăm, ajutați-ne! Nu lăsați să fie comisă o crimă, p/ucă asta se va întâmpla, dacă nimeni nu va lua nici o măsură! El a promis de atâtea ori că o va ucide pe mama!
 Vă rugăm ajutați-ne să ne păstrăm mama, p/ucă tată noi nu avem! Nu ne lăsați singuri pe lume! Ne este frică!!!
 AJUTAȚI-NE! VĂ RUGĂM-
 AJUTAȚI-NE! Lansez acest ultim strigăt de ajutor, aflându-mă în disperare, suntem pe drumuri și nimănui nu-i pasă de noi!
 Noi nu vrem să murim, ajutați-ne să trăim!

O educatoare a lipit cu scotch gura unui copil, pentru că acesta era prea vorbăreț

O educatoare din Căușeni a fost chemată pe banca acuzaților pentru că a lipit cu scotch gura unui copil. Judecătoria Căușeni a declarat-o vinovată pe educatoarea abuzivă și i-a interzis să lucreze în sfera educațională timp de 3 ani. Este un caz neordinar și primul de acest gen în istoria Judecătoriei Căușeni.

Mama copilului a descoperit comportamentul violent al educatoarei datorită unui herpes pe care îl avea copilul ei în regiunea buzelor. Băiatul a tăinuit acțiunea ilegală a educatoarei de frică să nu fie numit de colegii săi de grupă „trădător și pârător”.

„În una din zile, am descoperit că în locul herpesului era un hematom uscat. Am încercat să-i explic lui Sandu că nu este bine să traumeze locul pe care noi încercăm să-l vindecăm. În acea clipă, Sandu nu mi-a spus nimic”, povestește mama copilului, S.V. A doua zi, însă, când mama urma să-i prelucreze, ca de obicei, rănița cu verde de brilliant copilul a respins-o, spunând că îl ustură obraji. Firește, femeia a fost îngrijorată de această reacție a copilului și a încercat să afle cauza acestei stări. Aici, Sandu a acceptat să-i povestească totul cu o singură condiție: cele spuse să rămână taina lor.

„Mamă, când mi-a scos scotch-ul, a făcut-o cu forță și m-a durut tare mult”

„Nu pot uita destăinuirile lui Sandu. El mi-a povestit cu mari emoții cum, într-o zi, educatoarea l-a chemat la ea, a deschis dulapul de unde a scos un scotch lat și o foarfecă. A tăiat o fâșie și i-a înțeliat gura. A stat mai mult timp cu gura prinsă, după care tot ea l-a chemat și i l-a smuls de pe guriță. Sandu îmi povestea cu lacrimi în ochi: „Mamă, când mi l-a scos, a făcut-o cu forță și m-a durut tare mult”, își amintește S.V. În aceeași zi, femeia a mers la grădiniță și a cerut explicații de la educatoare. Aceasta din urmă a răspuns evaziv, recunoscând că deseori îi făcea observații lui Sandu, deoarece el era nerăbdător și răspundea înaintea altor copii.

A doua zi, copilul a refuzat să mai meargă la acea grădiniță. Cu lacrimi în ochi, Sandu își ruga părinții să-l lase acasă: „Mămica, doamna Oxana m-a scos în fața copiilor din grupă și le-a cerut să mă numească în glas tare „Pârătorul”.

Copilul a devenit agitat, tresare prin somn, iar calmantele nu lipsesc din casa lor

Acest caz s-a întâmplat în octombrie 2005, iar Sandu avea atunci 5 ani. Mama copilului a depus atunci o plângere directoarei grădiniței. La scurt timp, prin decizia Direcției raionale de Învățământ, Tineret și Sport, educatoarei Oxana Caldarov a fost demisă din funcție. Ulterior, prin decizie judecătorească femeia a fost restabilită în vechea funcție. Revenită la serviciu, însă, a găsit grupa aproape pustie, părinții refuzând să-și încredințeze copiii unei educatoa-

re violente. Peste un timp, femeia a fost nevoită să se concedieze benevol.

Între timp, Sandu mergea deja la altă grădiniță. Trauma suportată de el, însă, nu a trecut nici până azi. Mama spune că băiatul ei, singurul, de altfel, este agitat, tresare noaptea prin somn, iar calmantele nu lipsesc din casa lor. Periodic, băiatul frecventează ședințele psihoterapeutului. De atunci, în casa

lor lipsește orice fel de scotch, iar despre această poveste dramatică nu mai vorbește nimeni în prezența lui.

„Decizia judecătorească este prea blândă”

Văzând câtă suferință i-a fost cauzată copilului ei, S. V. a solicitat intentarea unui dosar penal pe numele Oxanei Caldarov. Pe 18 decembrie 2006, judecătoria Căușeni a pronunțat o decizie în acest caz. Oxana Caldarov a fost lipsită de dreptul de a profesa, timp de 3 ani, în domeniul pedagogic. De asemenea, educatoarea a fost obligată să plătească statului o amendă de 3.000 de lei. Solicitarea părinților de restituire a prejudiciului moral și material, în sumă de 25 mii de lei, a fost respinsă pe motiv că mama copilului nu a prezentat instanței bonuri de plată sau alte dovezi care ar confirma mărimea pagubei.

Mama copilului consideră pedeapsa prea blândă și a contestat-o la Curtea de Apel.

Ion Oboroceanu, avocatul S.V., califică acest dosar drept unul „extrem de grav” de pe urma căruia „copilul a suferit enorm”. „Am fost șocați că judecătorul a ales cea mai blândă pedeapsă în virtutea probelor concludente prezentate de noi, inclusiv de Expertiza medico-legală. Așteptăm că instanțele ierarhic superioare vor lua o decizie corectă, peotriva gravității cazului”, a declarat avocatul.

Oxana Caldarov a refuzat să facă declarație presei fiind chiar agresivă. Tânăra educatoare a brutalizat și bruscat jurnaliștii, a amenințat că le va distruge aparatele foto, dictafoanele și camera video. În cadrul ședinței de judecată, educatoarea s-a declarat nevinovată. În explicația scrisă, prezentată administrației grădiniței, Oxana Caldarov susținea următoarele: „Ca întotdeauna, Sandu sărea primul cu răspunsurile. De mai multe ori i-am făcut observație, fără rezultat, că trebuie să vorbim pe rând. I-am pus o bucățică îngustă de lipici la gură lui Sandu. Copiii au zâmbit și Sandu a râs și el”.

Ghid pentru profesioniști

In cadrul Campaniei naționale de comunicare „Copilărie fără violență”, a fost elaborat ghidul pentru profesioniști „Bătaia părintească înseamnă violență”. Ghidul, fundamentat pe studiile psihologice și sociale, prezintă consecințele negative ale bătăii părintești asupra dezvoltării copilului și modul în care poate fi ajutat un copil abuzat în familie.

Iată câteva din capitolele ghidului:

- De ce părinții își bat copiii?
- Consecințele bătăii
- Unde se termină disciplinarea și începe abuzul?
- Cum poate fi identificat un copil bătut în familie?
- De ce trebuie să intervenim atunci când copilul este bătut în familie?
- Cine trebuie să semnaleze cazurile de abuz fizic asupra copilului în familie?
- Pașii de intervenție
- Scopul intervenției
- Cum vor acționa specialiștii într-un caz concret?

Ghidul este adresat tuturor specialiștilor care interacționează, în virtutea meseriei, cu copiii: medicilor, profesorilor, educatorilor, asistenților sociali, polițiștilor, judecătorilor, funcționarilor din administrația locală și centrală etc. Fiecare dintre acești profesioniști au un rol foarte important în depistarea cazurilor de maltratare a copiilor și în organizarea unei intervenții eficiente pentru reabilitarea lor. De asemenea, ei sunt principalii promotori ai unei copilării fără violență, în care educația copilului se face doar prin disciplinare pozitivă.

Scopul ghidului este de a informa specialiștii - principalii raportori ai cazurilor de abuz asupra copilului - despre efectele negative ale bătăii, considerată, greșit, o formă de disciplinare a copilului.

De ce părinții își bat copiii?

1 Părinții plătesc tribut tradiției.

Printr-o serie de zicale și proverbe, tradiția îndreptățește bătaia. „Unde dă mama, crește”, „Bătaia este ruptă din rai”, „Sfântul Nicolae din cui”, „O mamă de bătaie” ș.a. – iată câteva mostre de gândire populară favorabile abuzului fizic al copilului.

2 Lipsa cunoștințelor despre efectele negative ale bătăii asupra dezvoltării copilului.

Bătaia lasă urme adânci în psihicul copilului, îi influențează comportamentul și personalitatea. Aceste consecințe nu sunt cunoscute de mulți părinți.

3 Copilul este considerat proprietatea părinților.

Copilul nu este văzut ca o personalitate cu drepturi depline.

Din acest motiv, unii părinți cred că au libertatea de

a-și agresa copilul. Părinții-abuzatori accentuează acest „drept” al lor: „Eu i-am dat zile, eu i le iau”, „Eu l-am făcut, eu îl omor”. Aceste afirmații trebuie luate ca o amenințare pentru viața copilului și tratate ca atare.

Copilărie fără violență

4. Adultul este incapabil să-și controleze propriul comportament.

Programul încărcat la serviciu, avalanșa treburilor casnice, lipsurile materiale, grija zilei de mâine etc. produc o tensiune nervoasă, pe care unii părinți o descarcă asupra copiilor. Controlul furiei în raport cu copiii nu este o sarcină ușoară, dar este, totuși, o abilitate care poate fi dobândită. Copilul nu este proprietatea părinților

5. Legislația Republicii Moldova nu pedepsește bătaia copilului.

În Republica Moldova există acte normative care interzic aplicarea violenței (Codul cu privire la Contravențiile Administrative, Codul Penal). Acestea, însă, nu conțin reglementări directe prin care ar fi interzisă bătaia copilului. Asemenea reglementări speciale există în mai multe țări, cum ar fi Suedia, Marea Britanie, Polonia, România, Ucraina.

UNICEF/2008/Victoria Taranu

Documentarea cazurilor de abuz asupra copiilor

Centrul de asistență psiho-socială a copilului și familiei „Amicul” din Chișinău - structură a CNPAC și a Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului - a reușit să-și creeze un instrument de lucru deosebit de eficient în procesul de asistență a copiilor abuzați. Este vorba de un produs electronic, un soft, care oferă posibilitatea documentării complexe a cazurilor de abuz asupra copiilor, gestionate de „Amicul”. Într-un cadru restrâns, soft-ul a fost prezentat unor specialiști din domeniul protecției drepturilor copilului. Comentariile (la superlativ) au concluzionat cu o doleanță: „Cât de mult ne-ar ușura și nouă munca un astfel de program!”

Ce prezintă acest soft, unic, deocamdată, în sistemul de protecție a copiilor aflați în dificultate? Este un program computerizat, denumit „Cosmoset”, care le ajută specialiștilor de la „Amicul” să stocheze, să ducă evidența, să prelucreze și să analizeze informația despre beneficiarii centrului într-un mod simplu, eficient și - de ce nu? - plăcut. De asemenea, „CosmoSet” face posibilă documentarea detaliată a intervențiilor pe fiecare caz.

Documentarea electronică permite urmărirea întregului proces de intervenție: recepționarea cazului – consultația și evaluarea primară – deschiderea/redeschiderea dosarului – intervenția – evaluarea finală/închiderea dosarului – supravegherea (3-12 luni) – arhivarea dosarului/redeschiderea dosarului.

Volumul amplu de informații introduse în baza de date permite, de asemenea, extragerea a opt tipuri de rapoarte, care pot fi divizate în două categorii: rapoarte de evidență și rapoarte privind activitatea specialiștilor.

Metodologia documentării cazurilor a fost elaborată de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii, iar soft-ul a fost elaborat de Compania „IT Prolab” din Chișinău. Producerea programului a fost posibilă cu sprijinul Reprezentanței UNICEF în Moldova.

Aplicarea documentării dosarelor în format electronic a sporit eficiența activității și asistenței oferite de fiecare specialist al centrului. În același timp, programul ajută la realizarea unui management mai eficient și a unei planificări strategice și operative mai bune.

De la mapă la soft

Realizările mari se fac în pași mărunți. Înainte ca firma „IT Prolab” să le ofere produsul final – un program de documentare a cazurilor de abuz asupra copiilor – au fost șase ani de elaborare și aplicare a unor fișe scrise de mână care, ulterior, s-a transformat în părți componente ale programului „CosmoSet”. ➔

Sistem-standard de documentare la nivel național

Lipsa, la nivel național, a unui sistem de documentare a cazurilor de abuz este cauza principală pentru care nu știm câți copii suferă în Republica Moldova din cauza neglijării, abuzurilor, exploatării prin muncă etc. etc.

Dacă un copil este bătut în familie și se prezintă la școală cu vînătăi pe față și corp, ce va face profesorul sau directorul de școală? Școala nu are nici un document special în care să fie înregistrate abuzurile depistate, așa cum există un cataloag pentru înregistrarea frecvenței copiilor. Dacă același copil ar fi mers la un control medical, atunci doctorul ar fi înregistrat cazul fără a menționa undeva că este un abuz. Medicul ar descrie traumatismul și atât. La poliție, copilul ar fi trecut ca victimă, însă informația despre caz ar fi notată doar în aspectele în care interesează organele de Interne. Și atunci, de unde să avem o statistică la nivel național? Mai ales că nu există nici o instituție care este obligată, prin lege, să stocheze o astfel de informație.

„Noi am venit cu propunerea ca să fie elaborat un sistem-standard de documentare a cazurilor de abuz asupra copilului. Documentarea cazurilor să se facă în același mod de către toți specialiștii, fie că sunt medici, polițiști, profesori sau asistenți sociali. Dacă vor exista niște forme-standard de documentare, atunci specialiștii vor discuta în același limbaj”, ne spune Daniela Sâmboteanu-Popescu.

Totul a început de la conștientizarea ideii că documentarea activității este foarte importantă pentru o instituție specializată. „Prin '98-'99, am participat la un seminar în Croația, printr-un program al Fundației Soros. Timp de trei zile, am fost instruiți în domeniul documentării cazurilor de abuz. Documentarea e un domeniu aparte; e una să acorzi asistență copiilor abuzați și e cu totul altceva să știi să documentezi aceste intervenții”, ne povestește Daniela Sâmboteanu-Popescu, președintele Centrului Național de Prevenire a Abuzului față de Copii. Aflăm că în țările cu standarde înalte de viață, documentarea se face foarte minuțios. Mai mult, există persoane care se ocupă în mod special de această activitate. Există psihiatrul și asistentul psihiatrului; există psihologul și asistentul psihologului, iar sarcina documentării cade pe umerii asistenților.

Desigur, nu este nevoie să imităm străinătatea întocmai, însă lucrurile bune pot fi preluate cu succes și adaptate, în caz de necesitate. Așa a procedat „Amicul”. Până la momentul „Zagreb”, centrul ducea o anumită evidență a beneficiarilor și a datelor despre asistența acordată. Această evidență se ținea pe fișe scrise de mână, adunate în mape. După Zagreb, numărul fișelor a crescut încet-încet, acestea au devenit mai specializate, dictate de nevoile centrului.

Apoi, a apărut necesitatea reformării acestui sistem de documentare, pentru că începuse să creeze inconveniente: specialiștii centrului au început să se plângă de prea mult lucru cu „hârtiile”. Într-adevăr, apăruse fișe de raportare, fișe de evidență a lucrului specialiștilor etc. „Am ajuns la un moment dat când am făcut un nomenclator de documente cu fișe obligatorii pentru dosarul copilului. Toți specialiștii noștri conștientizau că este nevoie de această documentare, mai ales când veneau la noi judecătorii și ne cereau să le probăm un fapt sau altul. Dar era complicat de operat cu ele”, își amintește directoarea centrului.

Principiile documentării

CONFIDENȚIALITATE – introducerea, modificarea sau eliminarea informației este posibilă doar utilizatorilor înregistrați. Nu este admis accesul persoanelor neautorizate la informație.

TRANSPARENȚĂ – specialiștii din echipa multidisciplinară care ghidează cazurile se pot informa reciproc și neîngrădit.

OPERATIVITATE – informația poate fi accesată în termeni restrânși, ori de câte ori este necesar.

Soluția a fost inspirată de progresele tehnologice. A apărut ideea creării unui soft în baza mapei de fișe. Au căutat compania potrivită, i-au dat teancul de fișe și iată rezultatul: un program complex, care a conferit un alt standard activității specialiștilor în domeniul asistenței copiilor supuși abuzului.

De ce este nevoie de o bună documentare?

Sunt multe argumente în favoarea unei bune documentări. Într-un caz de abuz bine documentat, **dosarul copilului poate furniza probe importante în instanță**. Acestea ar veni în susținerea copilului și mărturie sale. În caz contrar, anchetatorul, procurorul sau judecătorul nu ar putea urmări, în baza documentelor, evoluția cazului. Între timp, anumite date ar putea fi uitate, anumite fișe s-ar putea pierde între alte fișe, iar specialistul implicat în respectivul caz ar putea să-și schimbe locul de muncă.

Importanța unei bune documentări pentru **planificarea activităților și pentru managementul centrului** este covârșitoare. Astfel, cu ajutorul programului „CosmoSet”, Centrul „Amicul” a analizat numărul total al sesizărilor privind cazurile de abuz și a ajuns la câteva concluzii interesante privind veridicitatea sesizărilor. Spre exemplu, în cazul sesizărilor parvenite de la școli se adevărește fiecare a patra....

O bună documentare permite **monitorizarea intervenției**, pas cu pas.

Interviului legal: soluția „Amicului” de a evita revictimizarea copilului

- Un copil-victimă poate fi traumatizat repetat în timpul colectării probelor de către reprezentanții organelor de drept
- Nu este uman ca un copil să fie adus în sala de judecată, în calitate de martor

Un copil, victimă a abuzului fizic sever sau a unui abuz sexual, va fi atras, volens-nolens, într-un proces de judecată. Depozițiile sale, în calitate de victimă, au valoare de probe concludente, în a căror lipsă abuzatorul poate scăpa nepedepsit. În privința abuzatorului există, cu siguranță, o unanimitate de opinii: acesta trebuie pedepsit. Dar de ce să pedepsim și copilul, aducându-l în fața completului de judecată? Chiar dacă se află pe scaunul martorului/victimei, experiența trăită în sălile de judecată sau în cabinetele procurorilor și anchetatorilor are urmări nedorite.

Aducerea în instanță a unui copil de cinci, opt sau zece ani este un eveniment foarte traumatizant pentru acesta. Pus față în față cu abuzatorul și presat de procuror, judecători, avocat și alte zeci de perechi de ochi din sală „să spună adevărul”, copilul trece prin clipe de teroare, care, deseori, se soldează cu o re-victimizare.

S-ar părea că nu există alternativă: cum altfel să demonstrezi infracțiunea?

Dar alternativa există. Până nu demult, puteam să aducem drept exemplu experiența vecinilor polonezi. Din 2006, și Centrul național de prevenire a abuzului față de copii (CNPAC) a reușit să introducă practica realizării interviului legal de către psihologii centrului, specializați în lucrul cu copiii abuzați. Deocamdată, acestea au loc sporadic, în cazurile complicate când obținerea mărturiei copilului este aproape imposibilă în condiții de instanță. Pe parcursul lui 2006, psihologii de la „Amicul” au realizat câteva astfel de interviuri, la solicitarea organelor de drept (procurorilor). Această statistică fixează începutul unei colaborări între specialiștii din două domenii diferite, însă a căror activitate se completează reciproc atunci când vine vorba de apărarea intereselor copilului.

Un interviu, care poate fi adus drept exemplu de colaborare/parteneriat între o organizație neguvernamentală și organele de drept și de justiție din Republica Moldova, poate fi considerat interviul legal organizat în camera pentru interviuri a Centrului „Amicul” din Chișinău, într-o zi de martie, 2007. Toți profesioniștii implicați în acest caz au fost animați de o singură dorință: de a proteja copilul, atât pe perioada interviului, cât și ulterior, trăgând la răspundere penală abuzatorul.

De ce fetița n-a spus nimic în sala de judecată?

Lenuța, o fetiță de opt ani, a fost abuzată sexual de concubinul mamei sale de la vârsta de 6,5 ani. Mama copilului i-a surprins în flagrant și, astfel, abuzul a fost descoperit. Bunica fetiței a raportat cazul specialiștilor de la Centrul „Amicul”. Procuratura Botanică din Chișinău a intentat un dosar penal, iar depozițiile copilului erau ne-

cesare pentru a susține acuzația în instanță. Adus, însă, în fața judecătorilor, fetița n-a mărturisit nimic. Până atunci, ea povestise ce i s-a întâmplat și asistentului social, și psihologului, și avocatului ei, iar faptele relatate îl încredințau, fără rezerve, pe concubinul mamei sale.

„În ziua în care a avut loc ședința de judecată, reprezentantul legal al copilului a întârziat cu jumătate de oră. În acest timp, copilul a stat în aceeași încăpădere cu abuzatorul, iar ochii lui s-au întâlnit de mai multe ori cu privirea acuzatului. Chiar dacă a fost pregătită să răspundă la întrebări, Lenuța n-a recunoscut nimic în fața completului de judecată”, ne-a povestit psihologul Lenutei, Victoria Adăscăliță.

Din acest punct, istoria Lenutei ar fi putut să se desfășoare într-un mod previzibil. Avocații copiilor, ajunși victime ale abuzului sexual, știu că astfel de cazuri se finalizează deseori cu o sentință în favoarea acuzatului, „din lipsă de probe”. Însă procurorul pe acest caz a înțeles ceea ce s-a întâmplat: în sala de judecată, fetița s-a aflat în condiții de presiune psihologică, de mare disconfort, fiind stresată de prezența concubinului mamei sale. Ea nu a fost capabilă să relateze adevărul.

Ce-a făcut procurorul?

Despre doamna procuror **Galina Balan**, specialiștii Centrul „Amicul” vorbesc cu multă considerare. A mai colaborat cu centrul și în alte cazuri și, de fiecare dată, a dat dovadă de multă implicare. Ea trăiește istoriile copiilor și înțelege foarte bine ce se petrece în sufletul lor. Și de data aceasta, procurorul a înțeles de ce audierea copilului în instanță a fost un eșec. La insistența ei, i-a fost aprobată solicitarea de a organiza o ședință de judecată suplimentară. Mai mult decât atât, ea a insistat ca interviul copilului să fie organizat nu în instanță, ci într-un mediu protector, în care copilul să se simtă sigur. Astfel, s-a obținut un lucru incredibil pentru Republica Moldova: în interesul copilului, s-a decis ca un complet de judecători să participe la desfășurarea interviului legal al victimei între pereții Centrului „Amicul”.

Ca-n filme

... În ziua în care trebuia să aibă loc interviul, Lenuța a venit la „Amicul” cu o oră mai devreme. De la centrul de plasament, unde a fost plasată temporar, a însoțit-o un asistent social. Era evident faptul că aici se simțea bine și că îi făcea plăcere să comunice cu specialiștii centrului. Fetița s-a acomodat și mai bine la noul antraj în ora în care a fost lăsată să se joace în camera de joc a centrului. Ea nu avea de unde să știe că, în acest timp, peste perete, trei judecători, procurorul, doi avocați și grefiera se aflau într-o ședință cu specialiștii de la „Amicul” și stabileau condițiile în care aveau să se desfășoare interviul. În același timp, în camera pentru interviu era instalată o cameră de luat vederi, camuflată într-o jucărie.

Camera pentru interviuri

Despre camera pentru interviu merită să dăm mai multe detalii. La prima vedere, nimic deosebit, o cameră ca multe altele. Doar că ceea ce pare un perete de sticlă este, de fapt, un geam care ascunde o altă încăpere. Sticla nu este un obstacol pentru sunete. Peretele are „urechi” care fac să se audă tot ce se discută în prima încăpere.

Când psihologul a condus-o în camera pentru interviu pe Lenuța, grupul de „vizitatori” de la Judecătoria Botanică se aflau după perete, pentru observarea interviului. Discuția cu copilul a început de la lucruri care interesează fetițele, cum ar fi păpușile. (Interviul a fost realizat de alt psiholog decât cel care a făcut terapie copilului, pentru a exclude toate condițiile în care răspunsurile copilului ar fi putut fi influențate). Apoi, psihologul i-a spus Lenuței: „Uite, mai este o tanti care ar dori să-ți explici ceea ce mi-ai spus mie, să-ți povestești ceea ce ți s-a întâmplat”. La auzul acestor cuvinte, fetița, deodată, a devenit foarte îngrijorată. „Dar tanti nu-ți vrea răul, ea vrea să afle ca să fie totul bine” – aceste cuvinte au liniștit copilul. Când în camera pentru interviuri a intrat judecătoarea, Lenuța nu a mai avea nici o temere...

Ceea ce a urmat a fost demn de un film. Anturajul a predispus judecătorul să-și modifice tonul vocii, chiar și poziția corpului. În această atmosferă liniștită, fetița a răspuns la toate întrebările, inclusiv la cele dificile. Avocatul acuzatului a vrut să afle de ce, în ședința de judecată, copilul a negat totul. Întrebarea a transmis-o judecătoarei, înainte ca aceasta să intre la fetiță. Fetița a recunoscut că i-a fost frică, pentru că i-a întâlnit privirea acuzatului, care a speriat-o. „El m-a amenințat tot timpul că, dacă am să spun cuiva, o va omorî pe mama...”.

...Atunci când audierea s-a încheiat, fetița era liniștită, gata să se întoarcă la păpușile ei.

La ședința în instanță care a urmat acestor momente, copilul nu a fost prezent. Inculpatul a luat cunoștință de probe aduse împotriva lui vizionând caseta cu interviul legal - mărturia copilului-victimă. Ședința a fost întreruptă la cererea acuzatului, pe motiv că i s-a făcut rău...

Ceea ce s-a întâmplat în această zi de martie pune piatra de temelie la o colaborare multidisciplinară importantă. Dacă, până mai ieri, efectuarea interviului legal cu un copil, victimă a abuzului, era sarcina doar a anchetatorului sau procurorului, astăzi e și a psihologului. Dacă, până mai ieri, doar câțiva anchetatori au solicitat efectuarea interviului legal de către psihologii de la „Amicul”, astăzi și judecătorii au mers la această colaborare.

“Nu este uman să expui copilul în fața agresorului său. Chiar dacă instanța nu-l va găsi vinovat pe inculpat, dar dacă există o probabilitate a vinovăției sale de doar 1%, copilul trebuie protejat de contactul cu aceasta. De ce să traumatizăm copilul? În cazul Lenuței, era bine ca să nu fi existat eșecurile anterioare”, a declarat Daniela Sâmboteanu-Popescu. “Ceea ce ne-a bucurat e că judecătorii au fost foarte deschiși și au căzut de acord să stabilim împreună condițiile pentru luarea interviului. Inițial, au solicitat să discute tustrei cu fetița, dar așa nu era bine pentru copil. Au acceptat să discute cu fetița doar un judecător, preferabil femeie, care putea cumula și întrebările celorlalți judecători. De asemenea, au acceptat ca psihologul să ia interviul și să-l pregătească pe copil pentru a da mărturie”.

Victoria Gonța, psiholog de la Centrul “Amicul”: Și copilul este protejat, și interviul – bine realizat

- Victoria, sunteți la al doilea interviu legal care l-ați luat copiilor-victime ale unor abuzuri severe. Cum a fost această experiență?

- Foarte mult contează vârsta copilul. Este mai ușor să faci un interviu legal cu un copil mai măricel, dar este cu mult mai important pentru acesta să dea interviul în alte condiții decât în instanță. Chiar dacă îl vedem „mare”, tot copil este și are nevoie de înțelegere. Iar dacă trauma pe care a suferit-o este profundă, atunci el are nevoie, în afară de înțelegere, și de protecție, la poliție și în instanță.

- Cum îl poate proteja un psiholog pe copil în timpul interviului legal?

- În primul rând, încăperea în care se desfășoară interviul este aranjată în așa mod încât îi oferă copilului un spațiu de încredere, plin de căldură. Obiectele care înconjoară copilul sunt jucării. În al doilea rând, psihologul adoptă o anumită strategie de comunicare cu copilul, el nu va ataca niciodată direct subiectul traumei. Inițial, stabilește o relație de încredere pentru ca copilul să mărturisească cu ușurință cele întâmplate. Astfel, copilul nu va sesiza un pericol în persoana celui care îl interviuează. Unul psiholog

îi vine mai ușor să efectueze interviul și din considerentul că este bine familiarizat cu acest contingent de copii.

- Și dacă interviul legal are loc în instanță?

- Psihologul se îngrijește, în primul rând, de starea sufletească a copilului, nu atât de obținerea informației. El îi oferă susținere în procesul de discuție și îi dă de înțeles că îi pasă de el.

- Putem vorbi de o deplasare de accent?

- Accentul se deplasează de pe informație pe persoana copilului care are nevoie de protecție. În același timp, se obține și rezultatul dorit de judecători, procurori. În sala de judecată sau în cabinetul anchetatorului, copilul deseri se blochează atunci când întrebarea este formulată incorect, învinuitor sau cu o tonalitate neprietenosă. Blocajul poate apărea și atunci când anchetatorul este bărbat și are trăsături asemănătoare cu abuzatorul, cum ar fi vârsta, înălțimea, constituția. Lenuța mi-a spus, în timpul interviului, că se teme. Am întrebat-o: „De cine te temi? De persoana de care ți-a făcut rău?”. Nu, mi-a spus, mă tem de bărbații care sunt în sala de judecată. Copilul face ușor asociații... În schimb, a răspuns

fără probleme la întrebările unui judecător-femeie.

- Asta înseamnă că și copilul a fost protejat de traumatizare, și mărturia a fost obținută.

- Informația obținută a fost mai completă chiar, pentru că copilul a vorbit liber, și-a formulat gândurile în limbajul lui, după capacitățile lui. Psihologul formulează întrebări deschise, iar răspunsul la o întrebare deschisă poate să conțină relatarea întregului caz.

- Unde v-ați familiarizat cu normele interviului legal?

- Pentru a efectua un interviu legal, este nevoie de o pregătire minuțioasă. Eu am avut o pregătire în Polonia, la un centru care se ocupă de realizarea interviurilor legale cu copiii supuși abuzului. Ni s-a pus la dispoziție și un set de materiale de specialitate. Acum, și Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii are în bibliotecă sa multă literatură de specialitate privind efectuarea interviului legal.

- Polonezii propun un alt mod de a interacționa cu copilul supus abuzului, după alte norme, care ajută să evităm revictimizarea copilului și, în același timp, permite organelor de anchetă și justiție să obțină informațiile necesare în procesul penal.

- Centrul „Mazovețka” este specializat în interviurile legale. Ei au pornit ca centru de reabilitare a copiilor maltratați, cum este „Amicul”. Într-o perioadă în care au avut foarte multe cazuri de abuzuri sexuale, au demonstrat eficiența lor în realizarea interviurilor legale, pentru că în sălile de judecată copiii se blocau. Practic, procesul penal nu era dus la un bun sfârșit. Pe când într-un centru de asistență a copiilor în dificultate, copiii au un grad mare de încredere față de specialiști. Centrul este, pentru ei, nu doar o instituție unde dau un interviu legal, ci o instituție care le oferă înțelegere, protecție,

ajutor. Specialiștii țin cont de starea lor post-traumă, ei nu au parte de nici o critică, nici o învinuire. Iar asta este o necesitate primară a copilului, să aibă încredere... La polonezi, există și practica interviului în instanță, dar majoritatea copiilor-victime ale abuzurilor sexuale sunt intervievați la „Mazovețka”.

- Ce ar trebui să se schimbe în procedura penală pentru ca un copil-martor sau victimă să fie protejat de revictimizare?

- Ar fi o experiență bună pentru Republica Moldova dacă s-ar accepta câteva practici care sunt noi pentru noi, însă nu și pentru alte țări, evaluate. În primul rând, mi-aș dori ca evaluarea psihologică să devină un document legal în cadrul judecății. Nicăieri nu este stipulat acest lucru. Uneori, abuzul este vizibil doar în expertiza psihologică. Sunt cazuri de abuz sexual fără penetrare. Ce facem în aceste cazuri? Așteptăm până copilul va fi și penetrat, pentru ca să putem constata abuzul? Am avut experiența unor procese penale în care evaluarea psihologilor noștri a fost fundamentală în decizia judecății, dar au fost și situații în care judecătorii nu au acceptat expertiza „Amicul”, deși, pentru specialiștii de aici, abuzul sexual era evident.

În al doilea rând, ar fi bine ca să fie create condiții speciale de interviu pentru copii. Dacă nu în cadrul unui centru, atunci măcar să se revină la practica care a existat: în comisariatele de miliție existau „camera copilului”. Însă optim ar fi să existe un centru specializat un realizarea interviului legal, iar aceste interviuri să aibă putere legală. Procurorul Galina Balan a sesizat foarte bine importanța realizării interviului în condiții protectoare pentru copil, și-a creat o atitudine adecvată față de această practică pozitivă.

Galina BALAN, procuror:

Organele de drept sunt obligate să întreprindă măsuri pentru protecția victimei

Legislația de procedură penală prevede ca audierea participanților la proces, inclusiv a victimei, să aibă loc în instanța de judecată. Totuși, Codul de procedură penală prevede unele abateri. În cazul Lenuței, am întocmit un demers întemeiat pe art.39 al Convenției cu privire la drepturile copilului, adoptată de Adunarea generală a ONU la 20.11.89 și ratificată de Republica Moldova la 12.12.90. Acest articol stipulează că statul este obligat să ia toate măsurile corespunzătoare pentru a promova refacerea fizică și psihologică și reintegrarea socială a unui copil-victimă.

Mi-am întemeiat demersul și pe prevederile Legii Republicii Moldova privind protecția de stat a părții vătămate, a martorilor și altor persoane care acordă ajutor în procesul penal. Am reieșit din starea psihologică, vârsta precară a copilului, maturitatea acestuia, capacitățile pe plan intelectual și emotiv, relațiile care s-au creat cu inculpatul, mama și familia ei în general, dar și din faptul că doi din trei judecători erau bărbați, avocatul și inculpatul fiind, de asemenea, bărbați, fapt care intimida fetița să dea mărturie în instanță.

De asemenea, Codului de procedură penală permite solicitarea de către participanții la proces înlăturarea inculpatului. Am solicitat anumite condiții de desfășurare a audierii minorei, și anume de a acorda posibilitatea participanților la proces de a pregăti în scris întrebări

pentru partea vătămată, oferind adresarea întrebărilor prin metoda desenului și jocului unui specialist psiholog de la Centrul „Amicul”. Ulterior, de a desfășura audierea minorei în condiții favorabile psihologic în camera de consiliere a Centrului „Amicul”, unde aceasta urmează, la moment, reabilitarea. Am indicat că este un local dotat cu utilaj și tehnică specială. Pentru a nu obosi prea mult victima, am solicitat de a reduce timpul audierii până la o oră.

Am mai inclus solicitarea permisiunii de a folosi camera de luat vederi și de a aduce, ulterior, la cunoștință inculpatului declarațiile părții vătămate, iar după audiere, de a elibera din ședințele de judecată partea vătămată, asigurându-i apărarea drepturilor procesuale prin intermediul reprezentantului legal. În cazul Lenuței, reprezentantul legal este reprezentantul Direcției municipale pentru protecția drepturilor copilului.

Organele de drept sunt obligate să întreprindă măsuri pentru protecția victimei și să o izoleze de mediul periculos pentru ea. Atunci când e vorba de un abuz sexual, un comportament crud sau de cauzarea leziunilor corporale grave, minorul urmează ca să fie protejat și să fie audiat în lipsa inculpatului. În alte cazuri, se ține cont de drepturile inculpatului de a adresa personal întrebări, de a auzi personal declarațiile părții care îl acuză.

CUM E LA POLONEZI?

Un nou mod de interacțiune a organelor de drept și judiciare cu copilul-victimă a abuzului

Copilul adus în instanță, în calitate de martor, trece printr-o suferință emoțională. Psihologii numesc acest fenomen „victimizare secundară” sau „re-victimizare”. Pentru a proteja copilul și a evita victimizarea secundară, polonezii au propus organelor de drept și judiciare un nou mod de interacțiune a organelor de drept și judiciare cu copilul-victimă a abuzului. Ideea lor a fost preluată, iar astăzi, la Varșovia, interviurile legale cu copiii victime sunt desfășurate în încăperi special amenajate din Centrul „Majovețka”. Receptivitatea procurorilor, anchetatorilor și judecătorilor polonezi s-a finalizat printr-un acord care permite – oficial! – structurilor de drept și juridice să contracteze aceste servicii de la Centru guvernamental „Majovețka”, fapt pentru care centrul primește o anumită finanțare de la stat. Iată câteva crâmpoie dintr-un articol al Iolantei Zmarzlik, specialist la acest centru, despre cum încep lucrurile mari. Concluzia e simplă: statul suntem noi; de la noi poate porni schimbarea.

Problemele copiilor pe care îi asistam ne puneau față în față cu așa situații, cu care noi nu ne confruntasem anterior, în activitatea noastră de psihologi și pedagogi. Însoțirea copilului-victimă la interviurile legale, apărarea copiilor de victimizarea secundară, cunoașterea normelor de procedură juridică, utilizarea legilor în scopul apărării intereselor copilului – toate acestea ne-a făcut să conștientizăm faptul că este nevoie de o crearea unui sistem în baza căruia să se interacționeze cu copiii care au suferit în urma abuzurilor.

Eram convingși că un copil, victimă a abuzului, are nevoie de protecție. Ne-am format această convingere în baza experienței noastre anterioare de însoțire a copiilor pe parcursul procedurilor juridice, dar și în urma frecventelor întâlniri cu procurorii, judecătorii, anchetatorii. Ne-am imaginat cum ar trebui să arate o organizație care să ofere această protecție copiilor implicați în procese judiciare. Atunci, ne-am pus atunci câteva întrebări.

Răspunsul la prima întrebare - **Este nevoie de o astfel de organizație?** – ni se părea evident. Da, este acută nevoie de o astfel de organizație, deoarece:

- existau copii-victime ale abuzurilor;
- legea nu oferea condiții speciale pentru copiii aduși în instanță;
- în același timp, legea nu interzicea crearea unor astfel de condiții.

Scopul nostru de bază era să ajutăm copiii care au suferit emoțional din cauza că au trebuit să ofere interviuri organelor de drept, să facă mărturii și să fie prezenți în sălile de judecată, fiind traumatizați secundar. Vroiam să oferim un spațiu în care copiii-martori să se simtă confortabil, un spațiu care să răspundă nevoilor acestora, pentru ca acești copii să ofere depozițiile într-un mediu care să le provoace un stres minim.

Ne-am pus și o altă întrebare: **Cine vor fi clienții noștri?**

Primul grup de clienți sunt copiii cărora le acordăm asistență. Ei sunt victime ale unor infracțiuni împotriva vieții, sănătății și familiei, sunt victime ale abuzurilor sexuale.

Al doilea grup de clienți sunt lucrătorii procuraturilor, poliției, judecătorii, psihologii cărora le vom putea oferi serviciile

noastre, încăperile și utilajele noastre. De asemenea, vom putea să le împărtășim cunoștințele noastre din domeniul psihologiei.

Al treilea grup de clienți sunt cei care au nevoie de consultațiile sau de supervizarea noastră privind copiii care participă la procesele de judecată.

De ce avem nevoie pentru a acorda acest ajutor copiilor? În primul rând, de o încăpere. Am obținut un sediu cu ajutorul multor persoane fizice și a multor organizații. Ei au oferit bani, idei și cunoștințe profesionale. Astfel, 270 metri pătrați de încăpere goală s-au transformat într-o „lume a copiilor”. Procesul de amenajare a încăperilor centrului a fost plin de momente emoționante. Primele au fost amenajate sala pentru desfășurarea interviurilor legale și sala pentru desfășurarea ședințelor de judecată. Datorită susținerii acordate de Fondul TVN și emisiunii „Razmowy w toky”, precum și a emisiunii „Cine v-a făcut acesta?”, am reușit foarte repede să amenajăm centrul cu aparatură modern, mobilă pentru copii, jucării. Amenajarea încăperilor a avut loc în fața camerelor de filmat.

Camera pentru interviurile legale a fost primul pas în schimbarea procedurii de efectuare a interviului legal cu copiii-victime. **Mai important și mai dificil a fost, însă, să convingem procurorii, anchetatorii, judecătorii și experții psihologi că transferarea locului de desfășurare a interviului legal din clădirile „familiale” lor în încăperile din centrul nostru le va ajuta să colecteze mai eficient probele concludente de care aveau nevoie. În același timp, avea să se realizeze încă un lucru extrem de important: copilul va fi apărat de victimizarea secundară.**

Centrul de ajutorare a copilului „Majovețka” a pregătit și a expediat judecătorilor, procurorilor, poliștilor și experților psihologi propunerea de a crea echipe multidisciplinare, pentru ședințe comune. Scopul acestor întâlniri era de a spori nivelul de profesionalism, dar și al sensibilității specialiștilor din sfera juridică față de rolul specific al copilului în instanță. Întâlnirile comune sunt o modalitate eficientă pentru schimb de experiență, dar și pentru elaborarea unor standarde raționale de protecție a copilului care a suferit în urma unui abuz. Cei mai buni parteneri în răspândirea și implementarea unui nou mod de interacțiune a organelor de drept și judiciare cu copilul-victimă sunt procurorii, anchetatorii și judecătorii care au dat curs invitației noastre. Păstrând în memorie amintirea despre un interviu legal desfășurat la centrul nostru, ei se întorceau cu noi dosare.

Rolul copilului în procesele judiciare nu se încheie cu participarea lui la interviul legal. Judecătoria și procuratura ne solicită deseori să efectuăm expertize psihologice. Cel mai frecvent, această cerere apare în cazurile de abuz sexual al copilului. Ei au căpătat încredere în centrul nostru și se întâmplă ca să primim astfel de cereri nu doar din Varșovia, ci și din alte orașe din Polonia.

Un fapt important: am discutat cu experții psihologi și sperăm să elaborăm împreună noi standarde de interogare a copiilor. Noi credem că în Polonia vor fi create noi centre specializate, de tipul centrului nostru, care – în baza unor standarde comune – vor asigura, împreună cu procurorii și judecătorii, protecția și susținerea micilor martori din întreaga țară.

Diferența dintre educație și abuz

Ce este educația?

• Educația este un lucru plăcut atât pentru părinți, cât și pentru copil. În procesul educativ, copilul are un fel de „revelație”, în urma căreia învață ceva nou. Educația copilului înseamnă, în esență, instruirea lui.

• Putem vorbi de educație numai dacă instruiem copilul să-și controleze, independent, comportamentul propriu, să se respecte pe el însuși și pe cei din jur. Pedepsind copilul pentru ceea ce nu vă place, îi arătați că Dvs. îi controlați comportamentul.

• Educația se bazează pe stabilirea unor relații bune între copil și părinți. Ea presupune și lauda copilului, aprobarea și încurajarea lui. Este mult mai ușor să influențăm un copil atunci când îl încurajăm.

• Prin educație, formăm personalitatea copilului.

• În procesul educativ, copilul nu plânge și nici nu suferă de durere și umilință. Educația nu se face prin trasul de urechi, palme date peste față, zgâlțâit puternic etc., ci prin comunicarea cu copilul.

Este bătaia o metodă de educație a copilului?

• În nici un caz! Bătaia nu este o formă de educație a copilului. Bătaia este o formă de violență domestică, care provoacă copilului suferință fizică și psihică.

• Urmările bății sunt cu totul altele decât cele așteptate de părinte. Aceasta influențează negativ asupra dezvoltării emoționale și psihice a copilului.

Și atunci, cum vom comunica cu un copil care a greșit?

EXISTĂ PATRU PAȘI:

1. Opriți comportamentul incorect. Fiți calm, dați indicații clare, descriind comportamentul incorect, fără a-i da vreo apreciere.

2. Comunicați-i copilului consecințele comportamentului lui. Consecința trebuie să corespundă vârstei și posibilităților copilului.

3. Descrieți ce așteptări aveți în privința comportamentului copilului. Fiți calm și expuneți concret cum să procedeze copilul pe viitor.

4. Exersați cu copilul comportamentul dorit. Lăsați-l nu doar să repete și să descrie comportamentul dorit, dar să-l și demonstreze. Nu ezitați să-l încurajați pe copil în timp ce acesta exersează.

Cum îl penalizăm pe un copil care a greșit?

Îl facem să simtă că a greșit, suportând consecințe negative ale comportamentului său. Sunt două tipuri de „consecințe negative”:

1. **ANULAREA PRIVILEGIILOR.** Pentru copiii de o vârstă mai mare, anularea privilegiului poate însemna mai puțin timp petrecut în fața televizorului, mai puține conversații telefonice sau mai puțin timp petrecut cu prietenii. Pe copiii de o vârstă mai mică îi vom lipsi de posibilitatea de a se juca și de a se ocupa cu alte lucruri plăcute. Fără a ridica vocea la ei, le vom cere să stea un timp oarecare liniștit. De obicei, timpul petrecut de copil în „time-out” trebuie să corespundă vârstei lui: un minut pentru fiecare an de viață a copilului, dar nu mai mult de cinci minute. Nici nu veți avea nevoie de mai mult, pentru a-l impresiona pe copil.

2. **OBLIGAȚIILE CASNICE SUPPLEMENTARE.** Putem ruga copilul să măture camera unde a făcut murdărie. Vom ține, însă, cont ca aceste sarcini să nu fie prea dificile pentru vârsta copilului.

Cum se simte un copil care este disciplinat fără bătaie?

• Contrar opiniilor, copiilor le place să fie disciplinați. Învățând care sunt consecințele unui comportament inadecvat, ei se simt în siguranță. Disciplina este la fel de prețioasă, ca și dragostea pe care o oferim copilului.

Din „Carte pentru părinți buni – Cum să-ți educi copilul fără bătaie, editată cu suportul UNICEF

